

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – inwestycje zagraniczne w Polsce i inwestycje polskie za granicą

dr Łukasz Ambroziak

Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego

**Konferencja „Przemysł spożywczy – otoczenie rynkowe,
inwestycje, ekspansja zagraniczna”**

IERiGŻ-PIB, UEK,

Kraków, 25 października 2013 roku

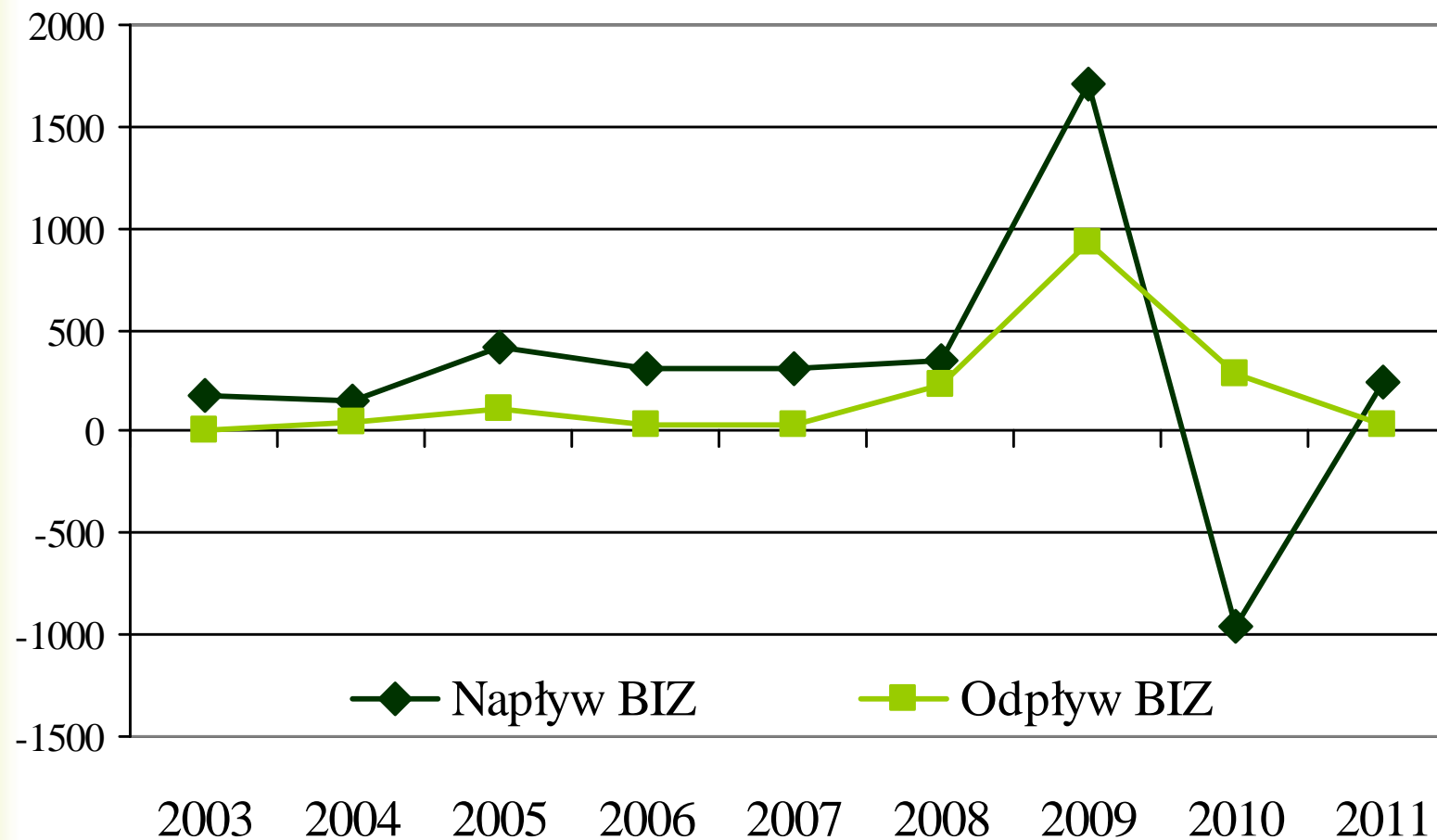
Plan wystąpienia

1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – ogólne tendencje
2. Polscy inwestorzy z branży spożywczej za granicą
3. Proces internacjonalizacji przedsiębiorstwa w świetle teorii
4. Ścieżki internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw w nawiązaniu do modelu uppsalskiego

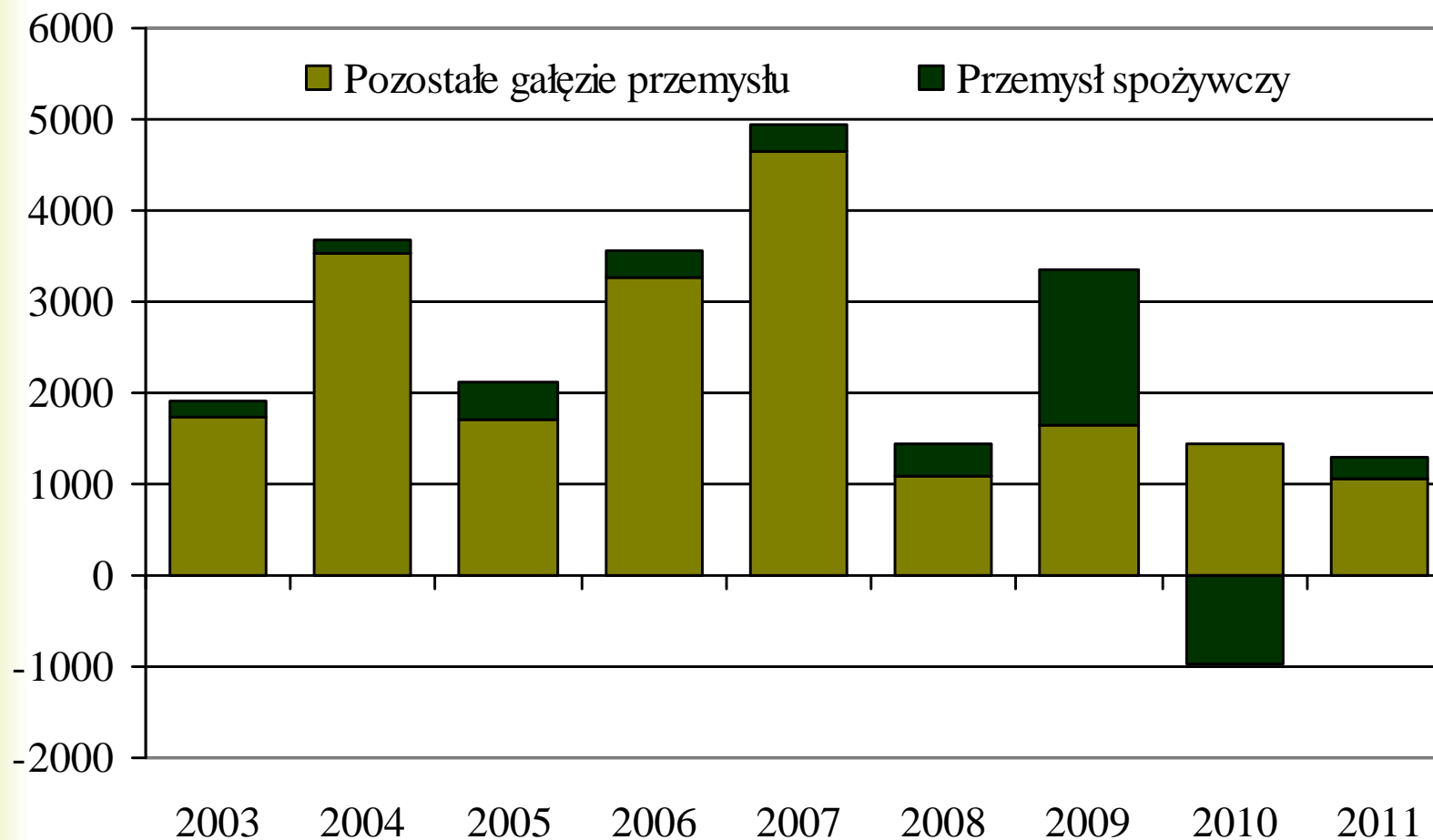
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – ogólne tendencje

BIZ w przemyśle spożywczym – napływ i odpływ (w mln euro)

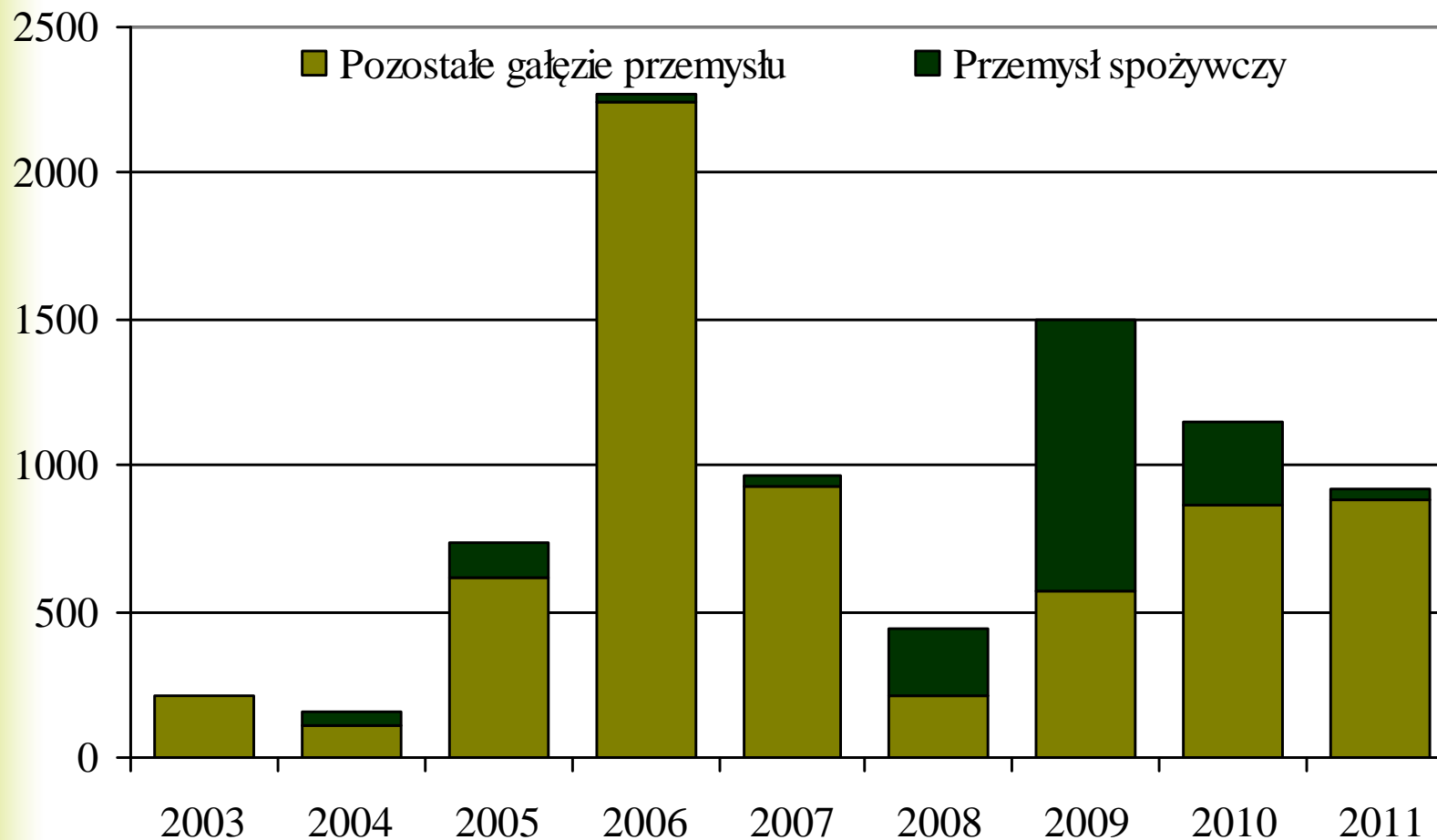
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Napływ BIZ do przemysłu spożywczego na tle napływu do przetwórstwa przemysłowego (w mln euro)

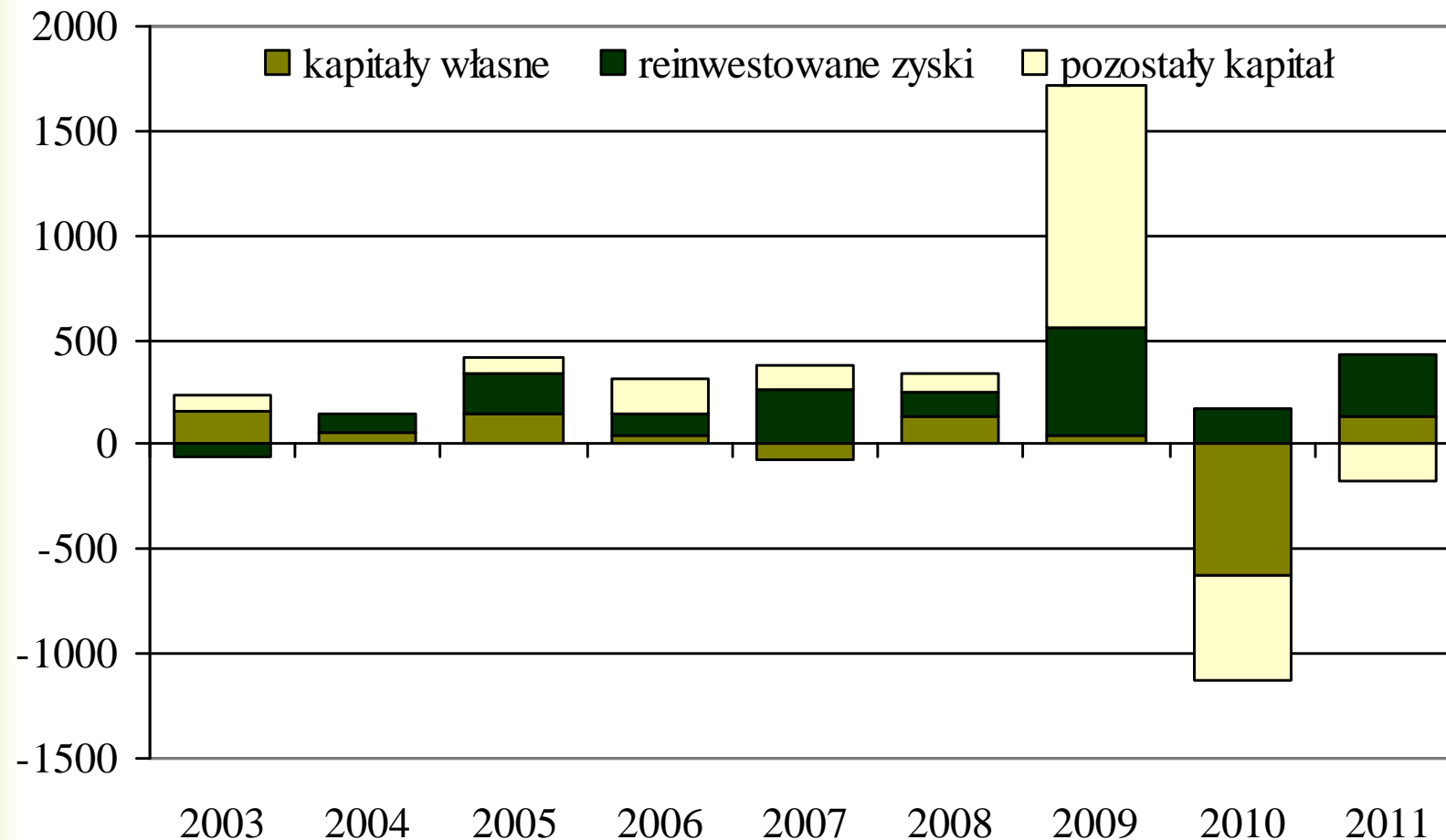
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Odpływ BIZ z przemysłu spożywczego na tle odpływu z przetwórstwa przemysłowego (w mln euro)

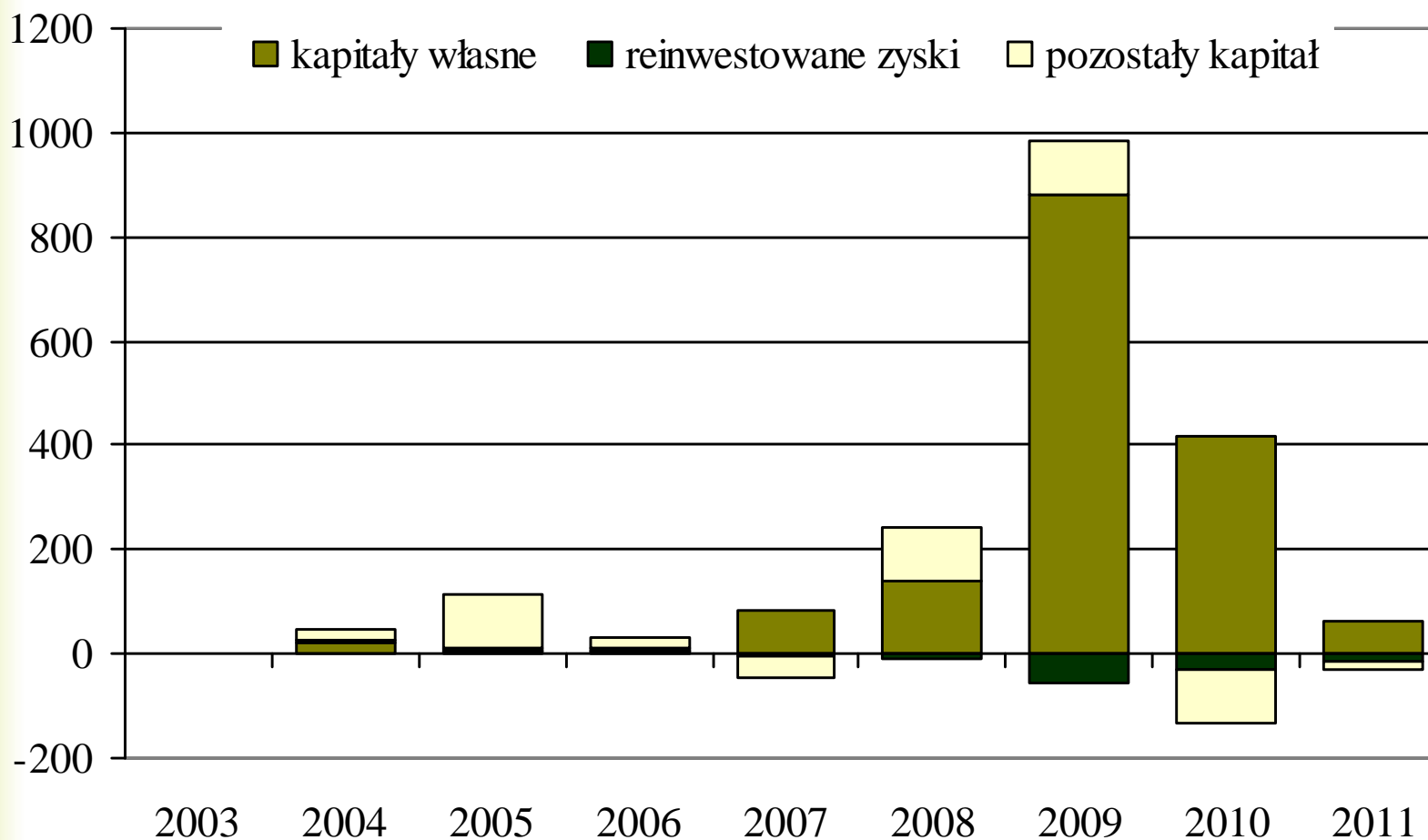
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Struktura napływu BIZ do przemysłu spożywczego (w mln euro)

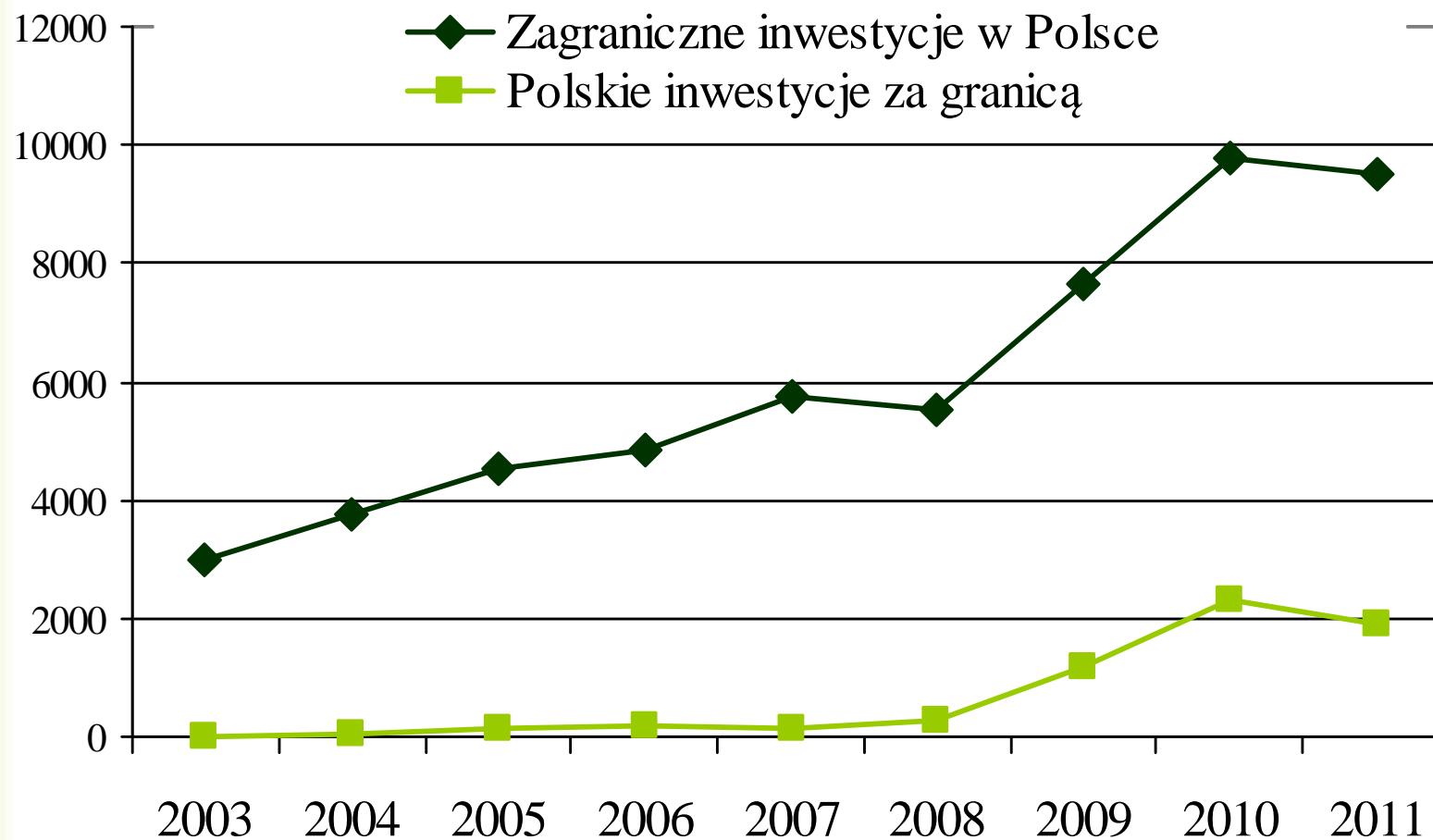
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Struktura odpływu BIZ z przemysłu spożywczego (w mln euro)

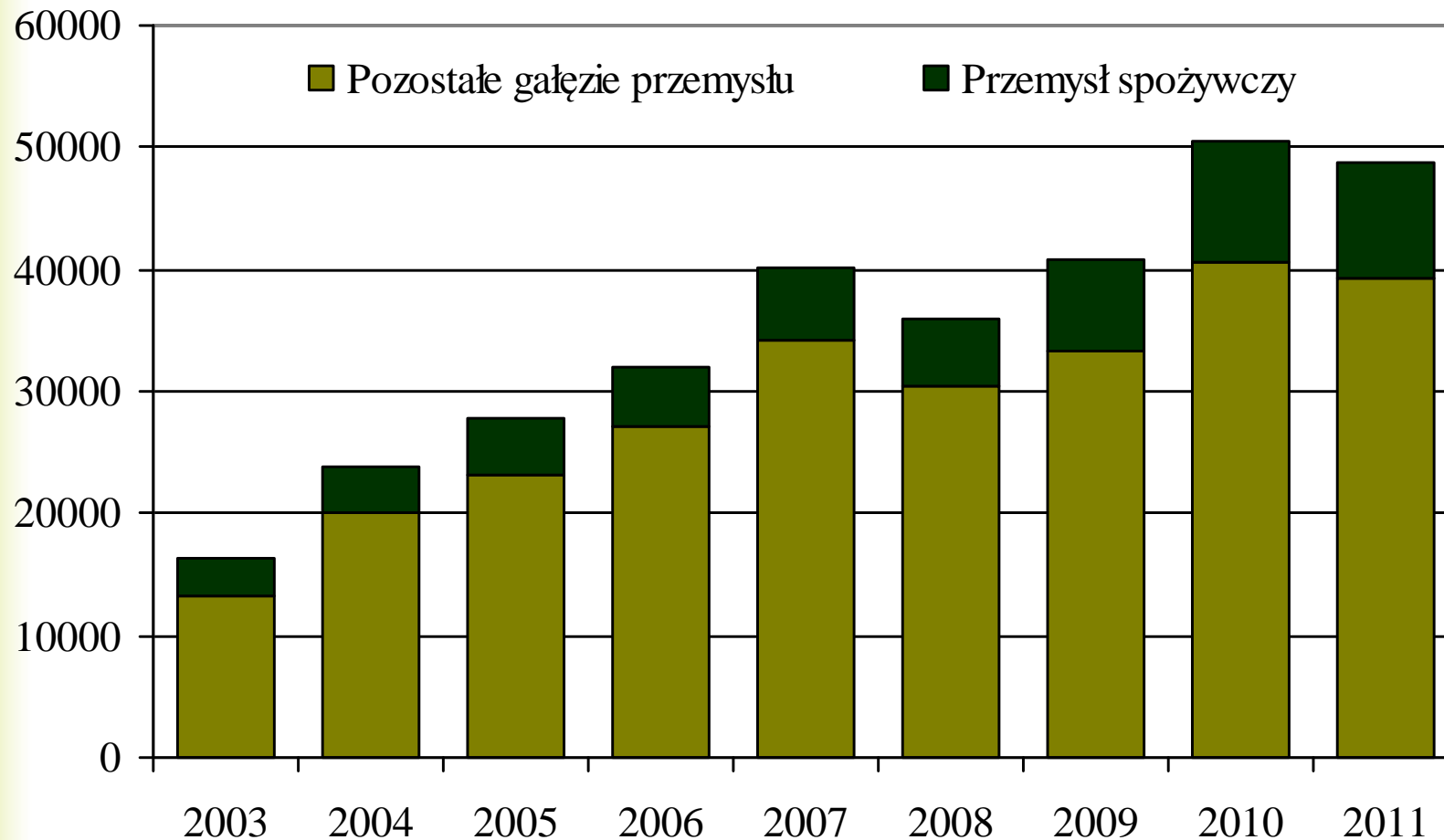
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

BIZ w przemyśle spożywczym – skumulowany poziom inwestycji w Polsce i polskich inwestycji za granicą (w mln euro)

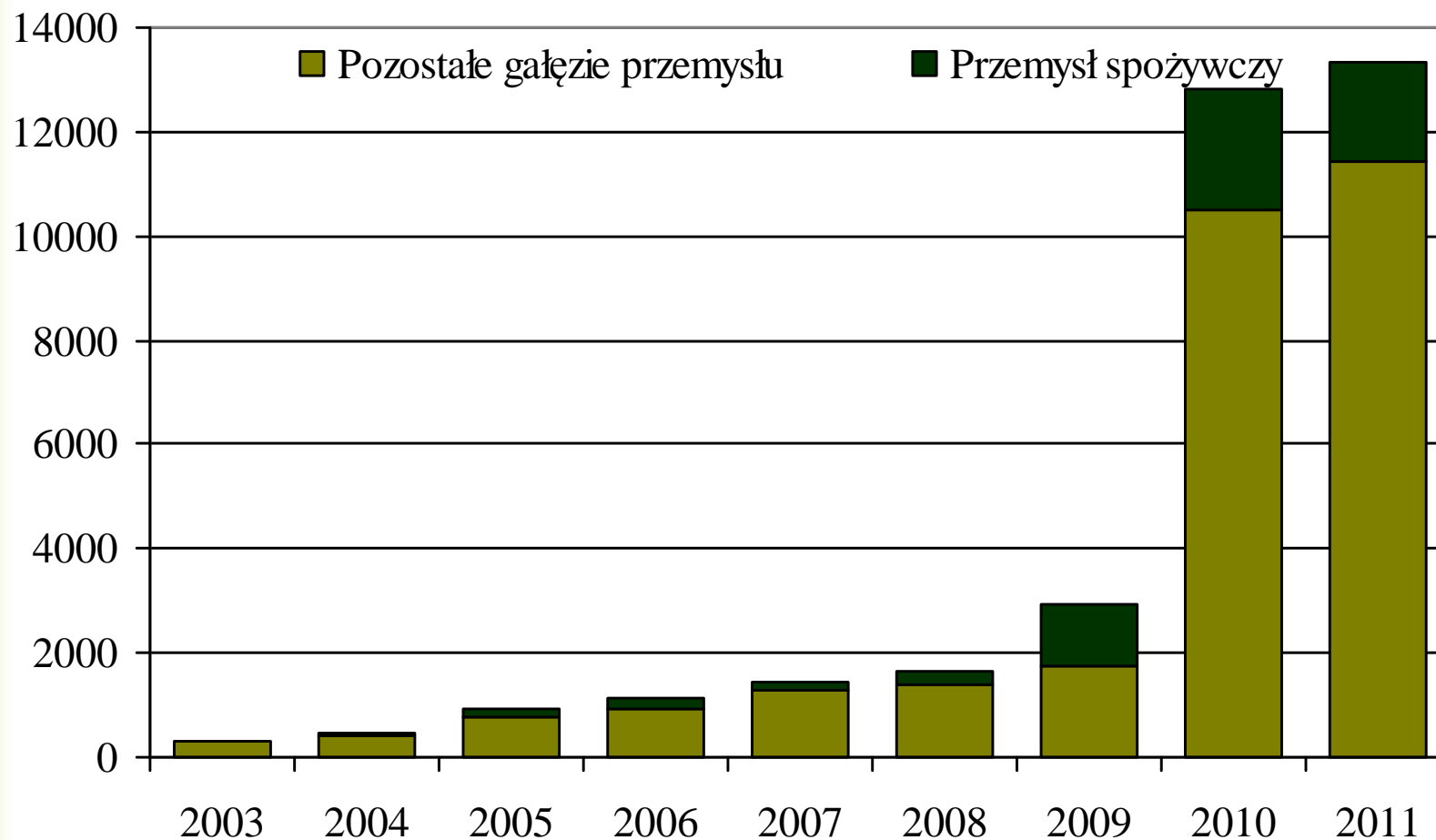
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Skumulowane BIZ w przemyśle spożywczym w Polsce na tle BIZ w przemyśle przetwórczym (w mln euro)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Skumulowany poziom polskich BIZ za granicą w przemyśle spożywczym na tle BIZ w przemyśle przetwórczym (w mln euro)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

Wybrane firmy z branży spożywczej z udziałem kapitału zagranicznego (stan na koniec 2012 r.)

Dział przemysłu	Firmy z udziałem kapitału zagranicznego
Tytoniowy	Zakłady Tytoniowe w Lublinie, Scandinavian Tobacco, Imperial Tobacco, BAT, Philip Morris
Piwowarski	Carlsberg, Grupa Żywiec, Heineken, Kompania Piwowarska,
Olejarski	ZT Kruszwica
Cukierniczy	Lu, Kraft Food, Danone, Dr Oetker, Lotte Wedel, Ferrero, Wawel, Terravita
Koncentratów spożywczych	Nestle, Dr Oetker, Kraft Foods, H.J.Heinz, Tchibo, Podravka
Cukrowniczy	Südzucker, Pfeifer & Langen (Nordzucker)
Spirytusowy	V&S Luksusowa, Sobieski, Wyborowa, Pernord Ricard, Polmos Żyrardów
Napojów bezalkoholowych	Coca Cola, Kofola, PepsiCo, Nestle, Danone
Paszowy	Cargill, Provimi Polska, HaGe, Mars,
Owocowo-warzywny	Materne, Bonduelle, Farm Frities, Frubella Processing, AGROFREEZE, Polarica, H.J.Heinz Polska, Frosta, Mc Cain, Zentis
Mleczarski	Arla Foods, Hochland, Turek, Zielona Budka, Zott
Mięsny	Poldanor, Quality Meat Food, Drosed, Animex, Konecke, Drobimex, SARIA
Młynarski i makaronowy	Gdańskie Młyny, Dr Oetker
Rybny	Superfish, Lisner, Royal Greenland Seafood
Winiarski	Toruńskie Piwnice Win Vinpol
Piekarski	FSB Piekarnie

Polscy inwestorzy z branży spożywczej za granicą

Polskie firmy i ich inwestycje za granicą (stan na koniec 2012 r.)

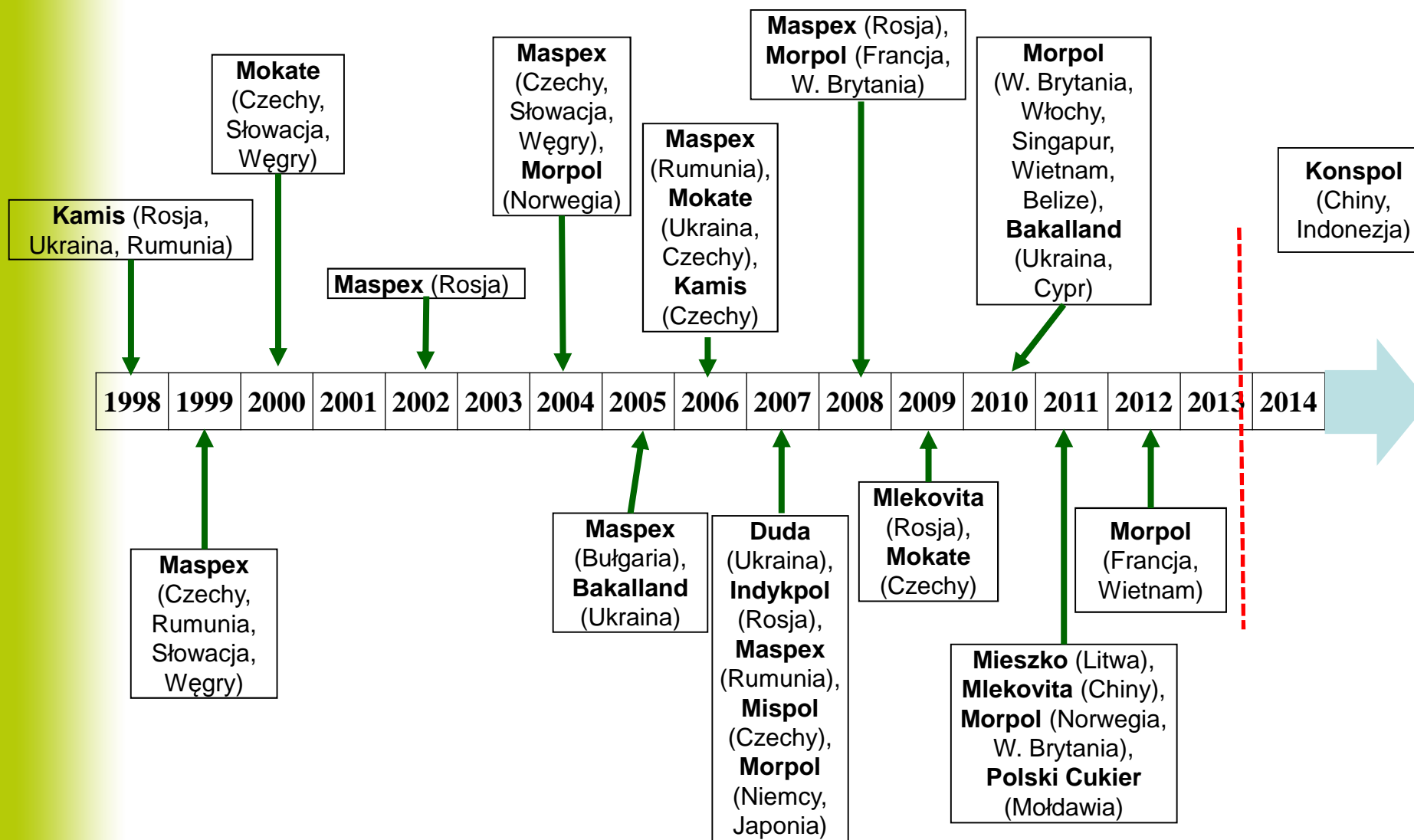

Lp.	Nazwa firmy	Liczba spółek zależnych za granicą	
1	Morpol	26	2012 XII – Jerzy Małek sprzedał prawie połowę akcji spółce norweskiej Marine Harvest
2	Grupa Maspex Wadowice	11	
3	Mokate	6	
4	PKM Duda	5	
5	Kamis	4	
6	Bakalland	3	
7	Mispol	2	2011 – Newma Hildings B.V., należący do litewskiego funduszu NDX Energija przejął pakiet większościowy
8	SM Mlekovita	2	
9	Indykpol	1	
10	KSC Polski Cukier S.A.	1	2011 – przejęcie pakietu większościowego przez litewski holding Eve Group
11	ZPC Mieszko	1	

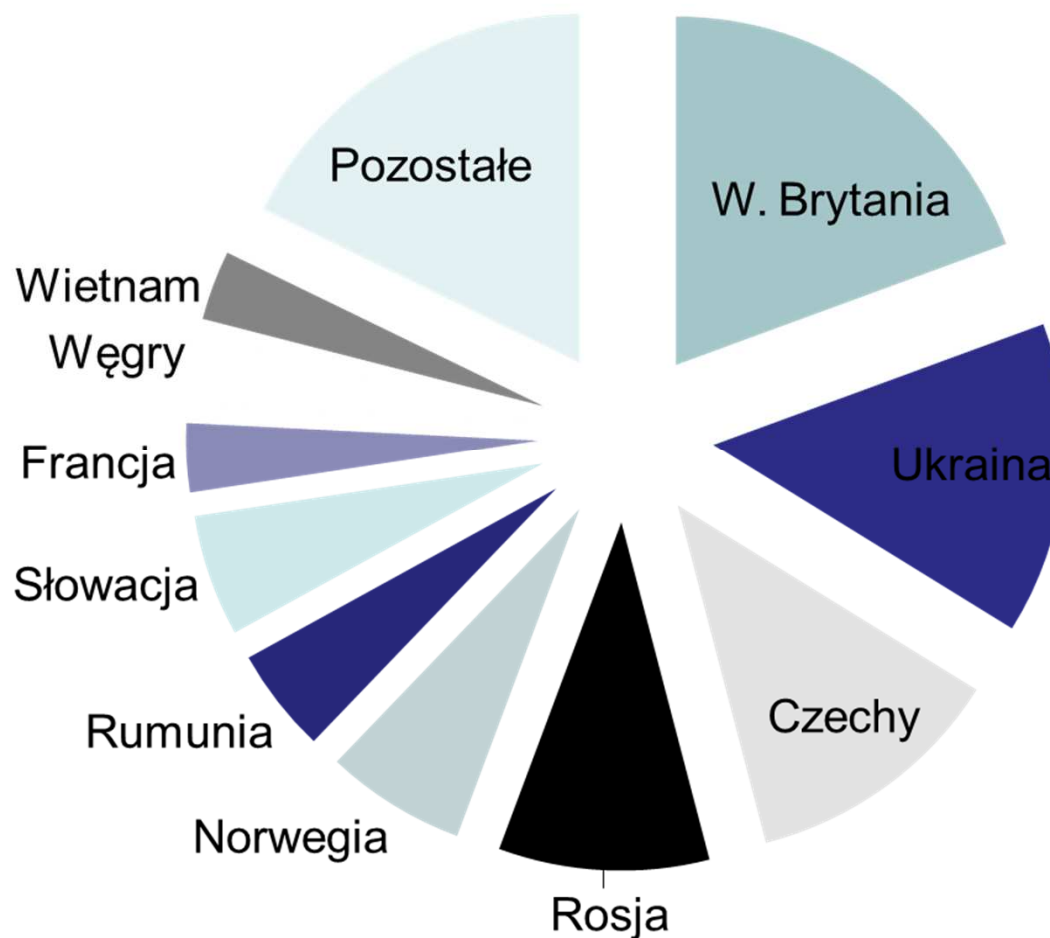
62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji prasowych oraz stron internetowych spółek.

Polskie inwestycje za granicą

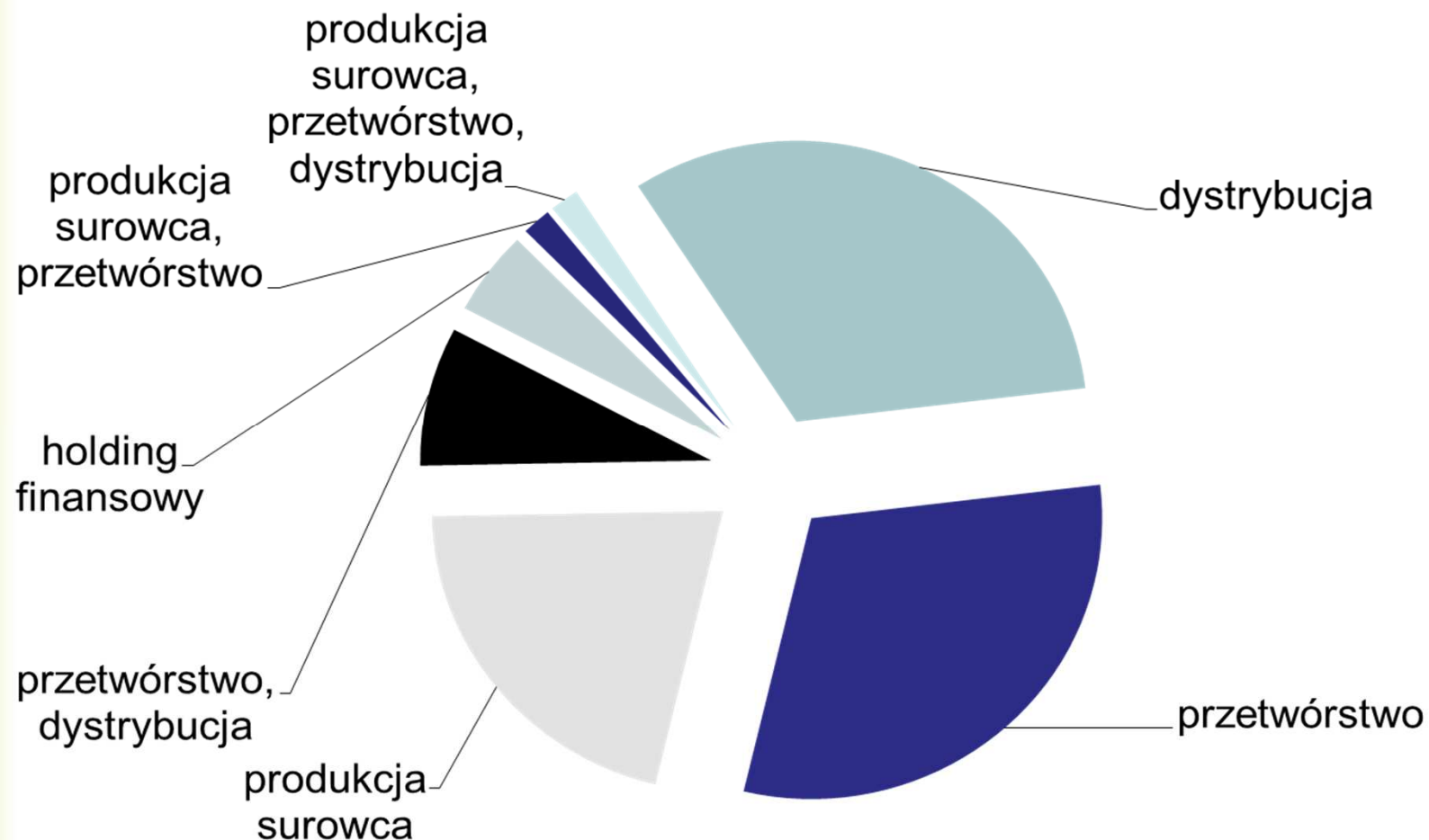

Struktura geograficzna polskich inwestycji za granicą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji prasowych oraz stron internetowych spółek.

Przedmiot działalności zagranicznych spółek zależnych polskich firm

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji prasowych oraz stron internetowych spółek.

Proces internacjonalizacji przedsiębiorstwa w świetle teorii (na przykładzie modelu uppsalskiego)

Konwencjonalny model internacjonalizacji przedsiębiorstwa

- Johanson, Wiedersheim-Paul [1975], Johanson, Vahlne [1977].
- Punktem wyjścia modelu była obserwacja zachowania firm szwedzkich, a także firm pochodzących z innych krajów, w szczególności charakteryzujących się niewielkimi rozmiarami rynku krajowego.
- Najważniejszą tezą modelu uppsalskiego jest stwierdzenie, że proces internacjonalizacji ma charakter sekwencyjny, fazowy, etapowy, ewolucyjny lub stopniowy – ten zestaw określeń ma sugerować pewną uzasadnioną, nieprzypadkową, przynajmniej częściowo zdeterminowaną kolej rzeczy, pewien proces rozwijający się w czasie.

Konwencjonalny model internacjonalizacji przedsiębiorstwa cd.

- Postępowanie firm dokonujących ekspansji zagranicznej cechują trzy okoliczności:
 - ekspansja jest poprzedzona sukcesem na rynku wewnętrznym,
 - ekspansja zazwyczaj rozpoczyna się od rynków położonych blisko, a dopiero później obejmuje rynki dalsze – wprowadzone zostało pojęcie dystansu psychicznego lub kulturowego między rynkami,
 - wchodząc na obce rynki firmy najczęściej rozpoczynają od działań eksportowych, a dopiero po upływie pewnego czasu decydują się na działania wymagające większego zaangażowania.

Internacjonalizacja firmy – model uppsalski

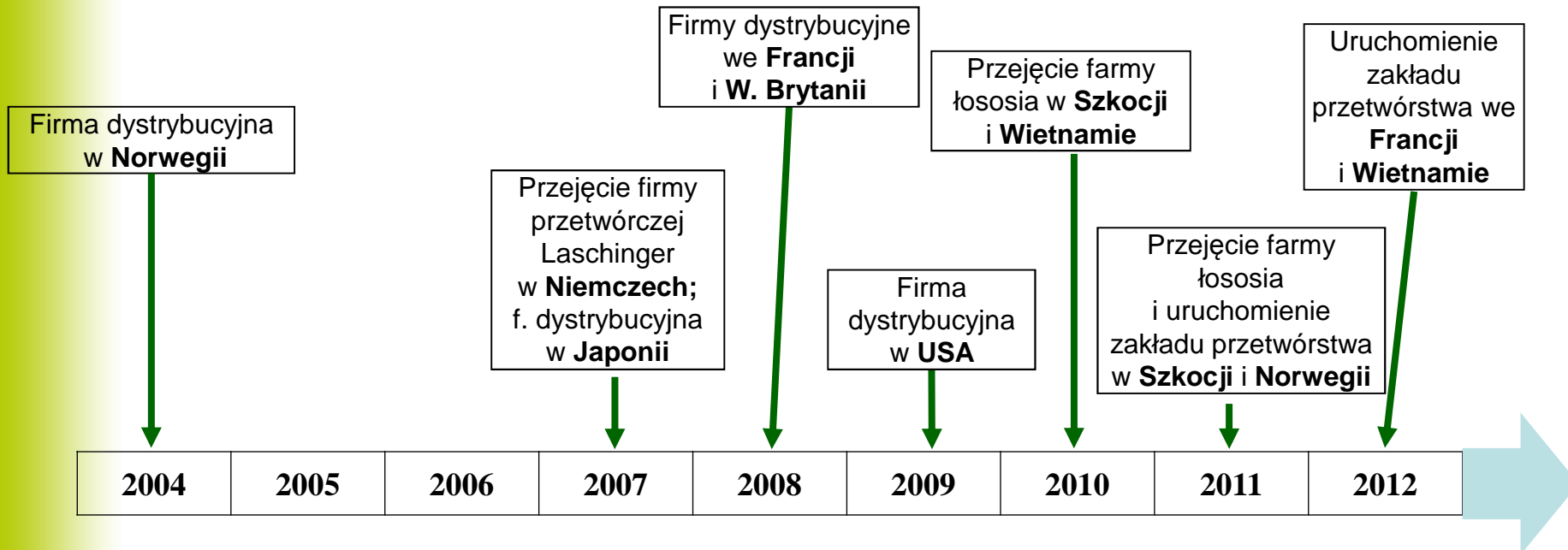
zagraniczne inwestycje bezpośrednie

Sposób działania Rynek (kraj)	Eksport sporadyczny	Niezależni pośrednicy	Zagraniczna filia handlowa	Zagraniczna filia handlowa i produkcyjna
Rynek (A)		zwiększenie zaangażowania na rynku		
Rynek (B)				
Rynek (C)				
Rynek (D)				
...				
Rynek (N)				

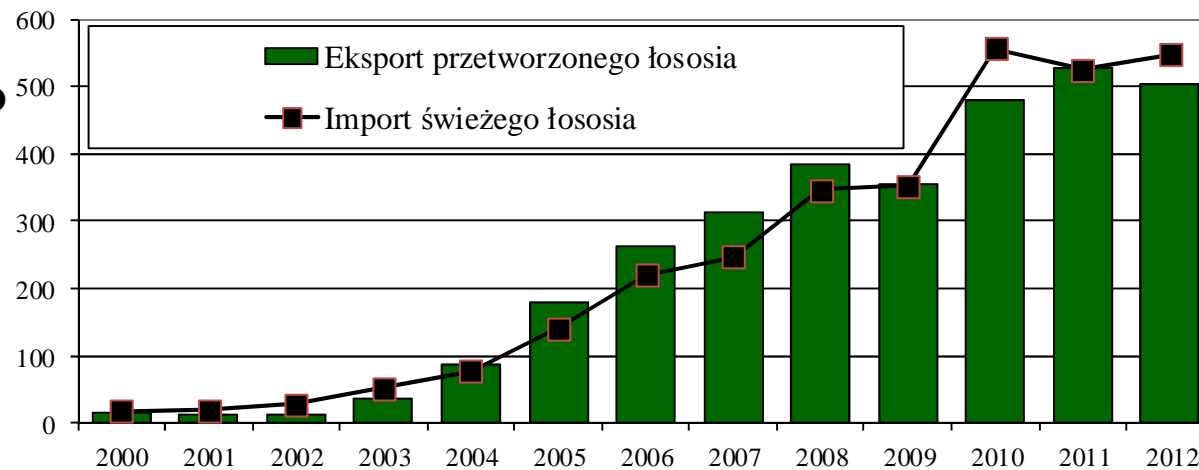
Diagram illustrating the Uppsala model of internationalization. The table shows a progression from Market (A) to Market (N) through four stages: Sporadic Export, Independent Intermediaries, Foreign Sales Office, and Foreign Sales and Production Office. Annotations include: 'zwiększenie zaangażowania na rynku' (increase in market engagement) between A and B; 'zwiększenie stopnia internacjonalizacji' (increase in the degree of internationalization) between C and D; and 'zwiększenie dywersyfikacji geograficznej' (increase in geographic diversification) between D and N. Arrows indicate the flow of internationalization from Market (A) to Market (N).

Ścieżki internacjonalizacji polskich przedsiębiorstw w nawiązaniu do modelu uppsalskiego

Ścieżka internacjonalizacji Morpolu

Polski import świeżego łososia i eksport przetworzonego (w mln USD)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji prasowych oraz stron internetowych spółek.

Ścieżka internacjonalizacji Morpolu

silna pozycja w kraju	eksport	firma dystrybucyjna	zakład przetwórstwa	
X	X	X	X	bliskie rynki
	X	X	X	dalekie rynki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji prasowych oraz stron internetowych spółek.

Ścieżka internacjonalizacji Konspolu

- Firma zajmująca się m.in. przetwórstwem kurczaków;
- Silna pozycja na polskim rynku przetworów drobiarskich;
- Eksport na wiele zagranicznych rynków, m.in.: Niemiec, Francji, W. Brytanii, Irlandii, Słowacji, Szwajcarii, krajów Skandynawskich, Rosji, Ukrainy, Mołdawii;
- Plany inwestycji w zakłady przetwórstwa w Chinach i Indonezji.

silna pozycja w kraju	eksport	firma dystrybucyjna	zakład przetwórstwa	
X	X	brak	brak	bliskie rynki
	znikomy	brak	w planach	dalekie rynki

Ścieżka internacjonalizacji Mlekovity

- Firma zajmująca się m.in. przetwórstwem mleka;
- Silna pozycja na polskim rynku przetworów mleczarskich;
- Eksport na wiele zagranicznych rynków, w tym do Rosji (przychody ze sprzedaży stanowiły w 2012 r. aż 12% eksportu);
- Eksport na rynki dalekie – Chiny (serwatka i mleko w proszku);
- 2009 – otwarcie zakładu w Kaliningradzie (produkcja mozarelli, a od 2011 r. serów twardych);
- 2011 – początek budowy zakładu w Szanghaju (produkcja mleka w proszku).

silna pozycja w kraju	eksport	firma dystrybucyjna	zakład przetwórstwa	
X	X	sklepy	2009	bliskie rynki
	X	brak	w budowie	dalekie rynki

Podsumowanie

- Napływ BIZ do przemysłu spożywczego w Polsce zachodził od końca lat 90. XX wieku, podczas gdy ekspansja polskich firm za granicą miała miejsce po 2004 r., szczególnie w latach 2008-2011.
- Skumulowane BIZ w polskim przemyśle spożywczym są nadal dużo wyższe niż polskie inwestycje firm z branży spożywczej za granicą.
- Główni inwestorzy zagraniczni to: Niemcy, Francja, Dania, Holandia, USA.
- Główne kierunki ekspansji to: W. Brytania, Ukraina, Czechy, Rosja, Norwegia, Słowacja, Węgry, Rumunia.
- Proces internacjonalizacji polskich firm przebiega w zasadzie zgodnie z uppsalskim modelem internacjonalizacji, choć nie zawsze występują wszystkie etapy tego procesu opisane w modelu.
- Dynamiczny rozwój polskiego eksportu rolno-spożywczego pozwala przypuszczać, że firmy krajowe z branży spożywczej będą coraz chętniej dokonywać inwestycji za granicą.

Dziękuję za uwagę!

lukasz.ambroziak@ierigz.waw.pl